
Ad van Liempt (redactie)

Andere Tijden. Met een inleiding door Hans Goedkoop

Amsterdam/Antwerpen (Uitgeverij L.J. Veen) 2000, 191 p., geïll., € 11,30, ISBN 90 204 56261

Ad van Liempt (redactie)

Andere Tijden. Nieuwe verhalen over vroeger

Amsterdam/Antwerpen (Uitgeverij L.J. Veen) 2001, € 11,30, ISBN 90 2040573 X

World Wide Web: <http://www.vpro.nl/programma/anderetijden/index.shtml>

De enorme belangstelling voor geschiedenis bij het grote publiek heeft sinds enige tijd ook gevolgen voor de horizontale programmering van de publieke omroep op de Nederlandse televisie. Historische documentaires werden altijd al met enige regelmaat geprogrammeerd, maar dan betrof het incidentele uitzendingen of eenmalig uitgezonden series over één thema. Maar een speciaal, op vaste tijden

uitgezonden wekelijks terugkerend programma dat helemaal op de geschiedenis is gericht, dat is voor de Nederlandse televisie iets geheel nieuws.

Vanaf het seizoen 1999-2000 voorzien de VPRO en de NPS wekelijks op een vast tijdstip in de behoefte een blik in het verleden te werpen. Met het programma *ANDERE TIJDEN* biedt een redactie, onder de bezielende leiding van

Ad van Liempt, ons een originele blik in de geschiedenis van de twintigste eeuw. In vijftientig minuten behandelt het een à twee onderwerpen uit die periode, die óf een relatie met de actualiteit hebben óf opmerkelijk zijn doordat ze een onbekend verhaal vertellen, dan wel nieuwe feiten of nooit in Nederland vertoonde beelden bevatten.

Met de actualiteit als invalshoek haalt *ANDERE TIJDEN* de meeste publiciteit binnen. Via een reportage met zoveel mogelijk origineel archiefmateriaal wordt het heden van een historische context voorzien. 'De verhitte run op aandelen World Online, die zou uitdraaien op een run naar de afgrond, was in Nederland niet helemaal nieuw (...), want al eerder wilden Nederlanders massaal investeren in nieuwe media: in commerciële televisie', zo kon de trouwe kijkerschare in maart 2000 vernemen. En vervolgens werden we teruggevoerd naar 1964, toen het grote publiek massaal belangstelling had getoond voor de aanschaf van aandelen op de *REM* (Reclame Exploitatie Maatschappij), een commerciële zeezender, die vanaf een oud booreiland op de Noordzee televisieprogramma's uitzond als *ZORRO* en *MRED*, *HET SPREKENDE PAARD*. Ook toen bleken de beleggers een kat in de zak te hebben gekocht, en konden ze naar hun centen fluiten.

Soms ook biedt de actualiteit de mogelijkheid om juist de andere – wat minder sympathieke en daarom onrustig makende – kant van de geschiedenis te laten zien. Als Nederland op 5 mei de Bevrijding herdenkt, is dat voor de redactie van *ANDERE TIJDEN* aanleiding om juist aandacht te schenken aan het lot van de tienduizenden collaborateurs die in mei 1945 waren opgepakt en die – onder zeer erbarmelijke omstandigheden – maandenlang in kampen werden vastgehouden. Hier fungeert het programma als historisch geweten. De kijker mag onderuit gezakt in zijn fauteuil kennis nemen van de geschiedenis, maar moet tegelijkertijd niet al te gemakkelijk worden bevestigd in zijn vastgeroeste historische oordelen.

Met een aantal programma's waarin het Nederlandse koningshuis centraal stond,

haalde *ANDERE TIJDEN* echt de voorpagina's. Zo weten we nu dat de invloed van Greet Hofmans op koningin Juliana in 1956 wel eens minder groot kan zijn geweest dan men tot nu toe heeft aangenomen. Ook hebben we nu weet van de staatsrechtelijke spagaat waarin minister-president Jo Cals in 1965 werd gedwongen toen prinses Beatrix lange tijd weigerde hem op de hoogte te stellen van de naam van haar aanstaande verloofde Claus von Amsberg. Jorge Zorreguieta is echt de grote boef waarvoor velen hem hier houden; daar doet het spelletje meesterschaak van premier Kok dat hem op 2 februari 2002 buiten de landsgrenzen moest houden, niets aan af.

Het is allemaal interessante televisie die aan het denken zet en hoog scoort bij de kijkers, zowel bij mensen met een hoge opleiding als bij mensen met alleen maar basisschool. En – zo bleek vorig jaar – ook in de professionele omroepwereld, want toen kregen de programmamakers de Nipkow-schijf uitgeleend voor het beste programma op de Nederlandse televisie vanwege 'de bijzondere televisievorm (...) om naar de geschiedenis te kijken in de context van het heden'. Dat *ANDERE TIJDEN* die prijs in 2001 kreeg was zeer bijzonder, want het programma bestond toen pas een jaar.

De onderwerpen die in *ANDERE TIJDEN* gedurende de eerste twee seizoenen van zijn bestaan onder de loep zijn genomen, kunnen nog eens worden nagelezen in twee verzamelbundels die onder redactie van Ad van Liempt zijn verschenen. Deze boekjes zijn de derde vorm waarin het programma zich manifesteert. Naast de wekelijkse uitzending kent het programma vanaf het begin ook een uitstekende website. Via die site zijn alle afleveringen nog een keer in hun geheel als *streaming video* te bekijken. Daarnaast biedt de site veel extra achtergrondinformatie die de makers in de televisie-uitzending niet kwijt konden. Men vindt daar de namen van de geïnterviewden alsmede achtergrondliteratuur. Ook vindt de geïnteresseerde kijker daar het gebruikte audiovisuele bronnenmateriaal ver-

meld. De al langer gekoesterde wens van mediahistorici wordt hier nu eindelijk realiteit. Een verantwoording van de audiovisuele bronnen is in een regulier televisieprogramma lastig te realiseren. ANDERE TIJDEN laat zien dat het World Wide Web hier interessante mogelijkheden biedt.

Hoewel de liefhebbers van het programma nu ook vlak voor het slapen gaan nog eens in de behandelde onderwerpen kunnen duiken, bieden de boekjes geen echte meerwaarde. In het voorwoord bij de eerste bundel met de afleveringen uit het seizoen 1999-2000, stelt presentator Hans Goedkoop dat dankzij de uit-

gave van een bundel, de in de uitzending gebruikte beelden voor de vergetelheid zijn behoed. Het grappige is juist dat de makers van ANDERE TIJDEN daar dankzij de meer dan uitstekende website bij het programma al zeer goed in zijn geslaagd. Wat je nodig hebt is een moderne computer met een snelle videokaart, een *Real Video plug in* (downloadable via de ANDERE TIJDEN-site), en – het liefst – een snelle ADSL-verbinding met het internet. Maar met een ISDN-verbinding of een 56k telefoonmodem lukt het ook (al krijg je dan niet meer dan het bekende schokkerige postzegelplaatje te zien).

Pim Slot